

II

(Sagatavošanas dokumenti)

REĢIONU KOMITEJA

64. PLENĀRAJĀ SESIJĀ, KAS NOTIKA 2006. GADA 26. UN 27. APRĪĻĀ

Reģionu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam “Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu”” un par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai”

(2006/C 206/01)

REĢIONU KOMITEJA,

ņemot vērā priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (KOM(2005) 447 galīgā red. — 2005/0183 (COD)) un Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam “Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu” (KOM(2005) 446 galīgā red.);

ņemot vērā Eiropas Komisijas 2005. gada 21. septembra lēmumu saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 175. pantu un 265. panta 1. punktu konsultēties ar Reģionu komiteju par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai;

ņemot vērā Komitejas priekšsēdētāja 2005. gada 25. jūlija lēmumu uzdot Ilgtspējīgas attīstības komisijai sagatavot atzinumu par minēto tematu;

ņemot vērā atzinumu par Komisijas paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Pilsētvides tematiskās stratēģijas izstrādāšana” (KOM (2004) 60 galīgā red.) — *CdR 93/2004 fin* ⁽¹⁾;

ņemot vērā atzinumu par Komisijas paziņojumu “Programma “Tīrs gaiss Eiropai” (CAFE) — tematiskā stratēģija gaisa kvalitātei” (KOM (2001) 245 galīgā red.) — *CdR 203/2001fin* ⁽²⁾;

ņemot vērā Ilgtspējīgas attīstības komisijas 2006. gada 27. februārī pieņemto atzinuma projektu (*CdR 214/2005 rev. 1*) (ziņotājs — *Jahn kgs, Hohenlohe* aprinča priekšsēdētājs (DE/ETP));

tā kā:

- 1) gaisa piesārņojums ir parasti izplatīts pilsētu aglomerācijās, un tādēļ pilsētas ir ieinteresētas paust savu atzinumu par Komisijas iesniegto “Tematisko stratēģiju par gaisa piesārņojumu”.
- 2) Iepriekš minētais attiecas arī uz priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai, vēl jo vairāk tādēļ, ka Komisijas priekšlikumā, piemēram, ir ierosināts pārskatīt cieto daļiņu koncentrācijas līmeņa mērīšanas un novērtēšanas standartus.

⁽¹⁾ OV C 43, 18.02.2005, 35. lpp.

⁽²⁾ OV C 107, 03.05.2002, 78. lpp.

- 3) Pilsētas, pateicoties to praktiskajai pieredzei, varētu sniegt ievērojamu ieguldījumu, lai uzlabotu gaisa piesārņojuma mazināšanas politikas piemērojamību un tādējādi arī panākumus.

64. plenārajā sesijā, kas notika 2006. gada 26. un 27. aprīlī (26. aprīļa sēdē), pieņēma šo atzinumu.

1. Reģionu komitejas viedoklis.

Reģionu komiteja

1.1 **piekrīt** Komisijas uzskatam, ka, neskatoties uz sasniegto progresu, kas ir minēts tematiskajā stratēģijā, veselībai un videi kaitīgs, gāzveida vai cieta daļiņu izraisītais gaisa piesārņojums ir jāturpina samazināt un, tā kā gaisa piesārņojuma mazināšanas politika jāaplūko gan no vietējās, gan no pārrobežu perspektīvas, minēto mērķi var sasniegt tikai kopīgiem visu vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas līmeņa dalībnieku spēkiem. Komiteja **atgādina**, ka vietējās pašvaldības, veicot pilsētībuvniecības pasākumus (apdzīvotās un rūpniecībai izmantojamās platības nodalīšana, pasākumi, kas novirza un mazina satiksmi, neapbūvētas vietas un apdzīvoto vietu apzaļumošana, rēķināšanās ar mikroklimatiskajiem apstākļiem, lai uzlabotu gaisa cirkulāciju apdzīvotās vietās), īsteno to prioritāro mērķi aizsargāt iedzīvotāju veselību;

1.2 **atzinīgi vērtē** Komisijas dokumentu "Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu", kā arī vienlaicīgi publicēto direktīvas projektu, jo, pateicoties minētajai direktīvai, rodas iespēja diskutēt par stratēģiju un aktualizēt mērķus, ņemot vērā jaunākās zinātniskās atziņas;

1.3 **konstatē**, ka arī saskaņā ar pilsētu viedokli ir nepieciešama pielāgošanās, lai atbalstītu realizējamus pasākumus, kas nodrošinātu apkārtējā gaisa tīrību vietējā līmenī;

1.4 **atgādina**, ka pilsētām savā teritorijā ir jāpanāk līdzsvars starp ļoti atšķirīgām funkcijām un tādēļ nepieciešamības gadījumā tām jāreķinās arī ar ierobežojumiem atsevišķu nozaru mērķu sasniegšanā;

1.5 tādēļ uzstājīgi **aicina** Eiropas likumdošanā paredzēt elastīgu risinājumu iespēju. Komiteja **uzskata**, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām jādod iespēja piedalīties visa veida pasākumos, kas tiek veikti galvenokārt teritorijās, kurās daudzus cilvēkus apdraud nesamērīgi augstais gaisa piesārņojuma līmenis (piemēram, dzīvojamajos rajonos);

1.6 **uzsver**, ka arī gaisa piesārņojuma mazināšanas jomā ir ļoti nepieciešams, lai emisijas novēršana būtu prioritāra, un tādēļ emisijas novēršana drīkst būt tikai pagaidu risinājums. Komiteja **norāda** īpaši uz to, ka:

— savstarpēji jāaskaņo izvirzītie mērķi vides jomā un pieejamie līdzekļi emisijas samazināšanai, lai radītu patiesu iespēju šos mērķus sasniegt vairākumā pilsētu;

— jāveic pietiekami un atbalstoši Eiropas līmeņa pasākumi, lai atvieglotu Eiropas Savienības direktīvu efektīvu īstenošanu;

— Eiropas līmenī ir jāpilnveido tehnoloģijas, kas samazinātu emisiju, un jāpaaugstina emisijas standarti transportlīdzekļiem (piemēram, *Euro VI* kravas automašīnām) tādā veidā, lai pilsētās būtu iespējams sasniegt gaisa kvalitātes standartus;

— jāveic tādi Eiropas mēroga pasākumi kā tūlītēja NEC direktīvas pārskatīšana (direktīva par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni), lai samazinātu liela mēroga piesārņojumu ar PM_{10} daļiņām, kas būtiski ietekmē PM_{10} robežvērtību neievērošanu pilsētās.

2. Reģionu komitejas ieteikumi.

2.1 Attiecībā uz tematisko stratēģiju

2.1.1 **uzskata**, ka tematiskā stratēģija kā atsaucis dokuments ir lietderīga, lai veidotu politiku gaisa piesārņojuma mazināšanas jomā, un aicina, īstenojot mērķus un veidojot saikni ar praksi, izstrādāt modeļus ne tikai, "pamatojoties uz epidemioloģiskās izpētes rezultātiem" un "pilnībā izmantojot tehnoloģiskās iespējas", bet arī, pamatojoties uz pieredzēm par standartu praktiskās realizēšanas iespējamību pilsētvidē;

2.1.2 tādēļ pētniecības pamatprogrammas ietvaros **pieprasa** veikt pasākumus, lai izpētītu aktīvas gaisa piesārņojuma mazināšanas politikas iespējas un ierobežojumus vietējā un teritoriālajā kontekstā (piemēram, izpētot vietējos piemērus un īstenošanas iespējas), un tādēļ **aicina** Komisiju dokumentā papildus iekļaut minēto perspektīvu;

2.1.3 **ar nožēlu atzīst**, ka Komisija tematiskās stratēģijas izstrādē līdz šim nav pietiekami iesaistījusi reģionālo un vietējo pašvaldību apvienību pārstāvjus, kuri īstenībā ir galvenie gaisa piesārņojuma mazināšanas politikas dalībnieki, un **uzskata**, ka ir **obligāti jāparedz** to līdzdalība, tostarp Komisijas strukturētajā dialogā ar reģionālo un vietējo pašvaldību apvienībām;

2.1.4 **saskata** vismaz risku, ka tematiskās stratēģijas argumenti pārāk pievēršas tam, lai ar gaisa piesārņojuma mazināšanas politikas palīdzību novērstu imisijas, un tādēļ **aicina** Komisiju papildināt tematisko stratēģiju un, lai piesārņojums nepalielinātos, vislielāko uzmanību veltīt preventīvo pasākumu politikas īstenošanai, nevis politikas orientēšanai uz imisijas samazināšanu;

2.1.5 **konstatē**, ka citu nozaru politiku iekļaušana, kas īstenībā ir atzinīgi vērtējama rīcība, ir minēta daļēji tikai kā nodoms, un tādēļ **aicina** arī šajā jomā sniegt konkrētus paskaidrojumus un norādījumus;

2.1.6 minēto iemeslu dēļ **uzskata**, ka tematiskā stratēģija jāpapildina un jāpaplašina šādi:

- jānosaka tāda tālejoša ES rūpniecības, enerģētikas, satiksmes un pārvaldījumu politika, kas vērsta uz problēmas cēloņu novēršanu;
- jānosaka minētās politikas īstenošanas grafiks;
- jāiesaista arī citas politikas jomas gaisa piesārņojuma novēršanā;
- jāpapildina un jāpaplašina izpēte, ņemot vērā īstenotās politikas praktiskos rezultātus.

Komiteja tādēļ **aicina** sniegt tuvākus paskaidrojumus par finansiālo atbalstu, ko varētu saņemt vietējās un reģionālās pašvaldības, kuras lielā mērā īsteno gaisa piesārņojuma mazināšanas un preventīvo pasākumu politiku;

2.1.7 **iesaka** Komisijai un dalībvalstīm īstenot aktīvāku komunālās apkures un elektroenerģijas koģenerācijas veicināšanas politiku. Tādējādi vienlaikus varētu novērst gaisa piesārņojumu, kas rodas, dedzinot biomasu nelielās kurtuvēs. Likvidējot katrā valstī pastāvošos šķēršļus attiecībā uz komunālo apkuri (piemēram, konkurences normatīvo aktu piemērošanas rezultātā radušies šķēršļi), tiek radīts viens no nepieciešamajiem priekšnoteikumiem gaisa kvalitātes uzlabošanai vietējā mērogā. Jauno dzīvojamo rajonu un darba vietu siltumapgādes veids ir jānosaka jau to plānošanas posmā. Bieži vietējā līmenī to ir iespējams izdarīt vislabāk.

2.2 Attiecībā uz priekšlikumu direktīvai

2.2.1 **konstatē**, ka Komisija, ierosinot atjaunot ES tiesisko regulējumu, izpilda praktiskās gaisa piesārņojuma mazināšanas politikas nosacījumus un prasības, un tādēļ **aicina** diskusijā iesaistītās valsts un Eiropas līmeņa iestādes piekrist minētajam vērtējumam un šajā sakarā īpaši atbalstīt noteikumus par elastīgumu, tādējādi nostiprinot arī saikni ar praksi;

Piesārņojošo vielu sastāvdaļu un termiņa pagarinājumu neievērošana

2.2.2 īpaši **atzinīgi vērtē** to, ka tiek ieviesti noteikumi, kas dod iespēju ņemt vērā vietējos apstākļus, un **aicina** Eiropas

Parlamentu un Padomi, neskatoties uz iespējamu noraidošu nostāju, atbalstīt šādus priekšlikumus:

- priekšlikumu, saskaņā ar ko, novērtējot gaisa kvalitāti, neņem vērā cieta daļiņu koncentrācijas līmeni, kas rodas, ziemā kaisot ceļus ar smiltīm (13. panta 3. punkts);
- priekšlikumu, saskaņā ar ko, novērtējot gaisa kvalitāti, neņem vērā to piesārņojošo vielu īpatsvaru, kas rodas dabisku iemeslu dēļ (atbilstīgi 19. pantam); **aicina** Komisiju izstrādāt pamatnostādnes vai nepārprotamas norādes par šāda piesārņojuma noteikšanas metodi;
- priekšlikumu par to, ka jāparedz izņēmumi, pamatojoties uz īpaši sarežģītiem (piemēram, topogrāfiskiem) apstākļiem (20. panta 2. punkts);

kā arī paredzēt iespēju 20. pantā minēto termiņu pagarināt līdz 10 gadiem, ja iepriekš pierādīts, ka ir veikti visi atbilstošie imisijas samazināšanas pasākumi;

2.2.3 turklāt **ierosina** direktīvā iekļaut tiesiski pamatotu iespēju, ka attiecībā uz teritorijām, kurās valda ārkārtīgi apstākļi (piemēram, topogrāfisko apstākļu dēļ), kad faktiski nav iespējams ilgāku laiku vai ilgstoši ievērot noteikumus, un ja iepriekš pierādīts, ka ir veikti visi atbilstošie imisijas samazināšanas pasākumi, var noslēgt tā sauktās "trīspusīgās vienošanās" (t.i. vienošanās, ko noslēdz ES, attiecīgā dalībvalsts un viena vai vairākas pašvaldības, lai, ņemot vērā īpašus vietējos apstākļus, īstenotu integrētus politikas pasākumus);

2.2.4 **pamato**, ka minētais priekšlikums ir nepieciešams, pirmkārt, lai novērstu pašvaldībās šajā ziņā valdošo tiesisko nenoteiktību, un, otrkārt, lai ar šādas vienošanās palīdzību būtu iespējams iepriekš minētajos apstākļos samazināt piesārņojošo vielu līmeni, un, atbalstot Komisijas priekšlikumu, **atgādina**, ka daļa zinātnieku un kompetentu iestāžu pārstāvju uzskata, ka noteiktais sasniedzamais līmenis arī ar vislielāko piepūli praksē nav panākams;

Cieto daļiņu līmeņa mērīšana un novērtēšana

2.2.5 **konstatē**, ka direktīvā attiecībā uz cietajām daļiņām noteiktas trīs robežvērtības un viens mērķis attiecībā uz samazināšanu. Cieto daļiņu pašreizējam gaisa kvalitātes standartam (PM₁₀) Komisija pievieno vēl jaunus standartus (PM_{2,5}), kas attiecas uz sīkākajām cietām daļiņām. Šajā sakarā Komisija pamatojas uz epidemioloģiskās izpētes rezultātiem (CAFE programma, Pasaules veselības organizācija, ASV un Japānas prakse), saskaņā ar ko sīkākās cietās daļiņas ir bīstamākas, jo tās var nokļūt plaušu vismalkākajos atzarojumos un diezgan intensīva, ilgstoša PM_{2,5} iedarbība ir veselībai kaitīgāka nekā neregulāra, maksimāla PM_{2,5} iedarbība;

2.2.6 turklāt **konstatē**, ka saskaņā ar priekšlikumu direktīvai pašreizējās PM_{10} robežvērtības (vidējais daudzums gadā vienā mērijuma apgabalā nedrīkst pārsniegt $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ un vienas dienas vidējais daudzums $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ apmērā nedrīkst būt pārsniegts vairāk kā 35 dienās gadā) jāpapildina ar standartiem, kas pamatojas uz $PM_{2,5}$ (saglabāt gada robežvērtību $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ apjomā un līdz 2020. gadam sasniegt noteikto mērķi (kas nav saistošs) pilsētās samazināt $PM_{2,5}$ koncentrācijas līmeni līdz 20%), un tādēļ **konstatē**, ka attiecībā uz cietajām daļiņām ir paredzētas kopumā trīs robežvērtības un mērķis samazināt koncentrācijas līmeni;

2.2.7 **pauž bažas** par to, ka varētu rasties juridiska un praktiska rakstura problēmas, ja cieto daļiņu līmeņa mazināšanas jomā vienlaicīgi pastāvēs iepriekš minētie noteikumi, un **aicina**, pamatojoties uz tematiskajā stratēģijā citētajiem pārliecinājošajiem izpētes rezultātiem par cieto daļiņu ietekmi, cieto daļiņu izraisītā apkārtējā gaisa piesārņojuma līmeņa mērīšanu un uzraudzību attiecināt tikai uz $PM_{2,5}$ un realistisku robežvērtību, kā arī uz mērķi samazināt koncentrācijas līmeni;

2.2.8 šajā sakarā citastarp **norāda** uz faktu, ka PM_{10} un $PM_{2,5}$ vērtības (pēc to būtības) lielā mērā atbilst viena otrai (tādējādi viena mērīšanas metode gandrīz pilnībā aizstāj otru), un tādēļ ir lietderīgi pielietot tikai vienu mērīšanas metodi, turklāt priekšroka būtu jādod gaisa piesārņojuma mazināšanas politikā nozīmīgākajām gaisa kvalitātes vērtībām, proti, $PM_{2,5}$. Būtu jāņem vērā Direktīvas 2004/107/EK pārskatīšana, lai tajā minētie metāli tiktu mērīti, izmantojot $PM_{2,5}$;

2.2.9 pāreju uz $PM_{2,5}$ balstītu standartizāciju, vienlaicīgi izvirzot mērķi samazināt cieto daļiņu koncentrāciju, atbilstoši arī pilsētu higiēnas prasībām un pilsētu apbūves praksei **pamato šādi**:

- novēršot piesārņojuma koncentrāciju visā pilsētas teritorijā, draudi veselībai tiek samazināti vairāk nekā samazinot augstākās vērtības īpaši piesārņotās pilsētas vietās, kas bieži vien nav dzīvojamie rajoni;
- pašreizējā dienas robežvērtība kā kritērijs, saskaņā ar ko tiek veikti pasākumi, virza praktisko gaisa piesārņojuma mazināšanas politiku uz imisijas novēršanu, turpretī, ieviešot emisijas maksimālo vērtību, būs jānovērš emisija, iesaistot visas attiecīgās iestādes un veicot visus nepieciešamos pasākumus;

2.2.10 gadījumā, ja kvalitātes mērķi attiecībā uz PM_{10} līmeni tiek saglabāti, **aicina**, norādot uz minētajiem aspektiem, atteik-

ties no dienas robežvērtības un paredzēt standartus, kas par gaisa piesārņojuma mazināšanas politikas prioritāti izvirza emisijas novēršanu gan vietējā mērogā, gan visa teritorijā;

Zonu precizēšana

2.2.11 saskaņā ar priekšlikumā minēto **atbalsta** to, ka atbilstoši 4. panta noteikumiem zonu izveidi veic dalībvalstis. Iedalījumam nevajadzētu būt pārlietu detalizētam, bet gan drīzāk vispārīgam. Šajā sakarā Komiteja **aicina** nodrošināt visā Eiropas Savienības teritorijā salīdzināmus mērījumu rezultātus, ko var panākt, ieviešot vienotus kritērijus attiecībā uz mērīšanas staciju atrašanās vietu (iespējams, jāpārskata pašreizējo mērīšanas staciju mērījumu rezultāti, lai mazinātu galvenokārt to izvietojuma dēļ radušos ietekmi uz rezultātiem). Jānosaka prasība, ka mērīšanas staciju vietas un skaita nosacījumiem piemēro vienādus kritērijus gan valsts, gan vietējā līmenī;

2.2.12 šajā sakarā **pauž bažas**, ka pasākumi, kas attiecas tikai uz nelielu mērījuma vietas teritoriju, piemēram, transporta satiksmes novirzīšana uz citiem rajoniem, var izraisīt piesārņojuma paaugstināšanos, un sliktākajā gadījumā pilsētu centriem ierobežot satiksmi dzīvojamajos rajonos, lai mazinātu nelaiemes gadījumu riskus, trokšņu emisiju un apkārtējā gaisa piesārņojumu, var izrādīties neveiksmīgi. Attiecībā uz pasākumiem gaisa piesārņojuma mazināšanai direktīvā jāizvirza prioritāte samazināt to cilvēku skaitu, kas pakļauti gaisa piesārņojuma iedarbībai;

Solidāri finansēšanas noteikumi

2.2.13 **aicina** finansiāli atbalstīt tās dalībvalstis, kā arī to vietējās un reģionālās pašvaldības, kuras visvairāk skar gaisa piesārņojuma mazināšanas nasta;

Izpētes pasākumi, pašvaldību pārstāvju iesaistīšana

2.2.14 **pauž bažas**, ka zinātnieku sniegtie novērtējumi attiecībā uz to, kas ir veiksmīga un pēc iespējas lētāk realizējama gaisa piesārņojuma mazināšanas politika, vēl joprojām ir pret-runīgi, un tādēļ **aicina** veikt turpmākus izpētes pasākumus. Turklāt noteikti jāveic intensīvāka ietekmes un seku novērtējuma izpēte attiecībā uz praktisko īstenošanu;

2.2.15 uzsvērti **aicina** gaisa piesārņojumu mazināšanas politikas izstrādē tieši iesaistīt apvienību ekspertus, kas pārstāv reģionālo un vietējo pašvaldību intereses.

Briselē, 2006. gada 26. aprīlī

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs
Michel DELEBARRE